

Program współfinansowany ze środków Unii Europejskiej

**PROGRAM ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH
NA LATA 2014-2020**

(PROW 2014-2020)

**OPERACJE TYPU
„MODERNIZACJA GOSPODARSTW ROLNYCH”
W RAMACH PODDZIAŁANIA
„WSPARCIE INWESTYCJI W GOSPODARSTWACH
ROLNYCH”**

PORADNIK DLA WNIOSKODAWCÓW

WARSZAWA, 2019 R.

Spis treści:

Kto może ubiegać się o pomoc w ramach operacji typu „Modernizacja gospodarstw rolnych”?	3
Na jakie operacje może być przyznana pomoc?	5
Jaki jest maksymalny okres realizacji operacji?	6
Jakie rodzaje kosztów są uznawane za kwalifikowalne?	6
Co można zaliczyć do kosztów ogólnych?	7
Jakie inwestycje można zrealizować w obszarze związanym z rozwojem produkcji prosiąt, mleka krowiego i bydła mięsnego?	7
Jakie inwestycje można zrealizować w obszarze związanym racjonalizacją technologii produkcji (...)?	8
Jakie koszty nie są uznawane za koszty kwalifikowalne?	8
Jaki jest maksymalny poziom i wysokość pomocy?	9
Czy Wnioskodawcy mogą ubiegać się o zaliczki?	9
Kiedy, gdzie i na jakich zasadach można składać wnioski o przyznanie pomocy?	10
Jakie są zasady ustalania kolejności przysługiwania pomocy?	12
Jakie są kryteria ustalania kolejności przysługiwania pomocy?	13
Kiedy zostanie ogłoszona lista informująca o kolejności przysługiwania pomocy?	14
Jak przebiega proces weryfikacji wniosków o przyznanie pomocy?	14
Kiedy podpisywana jest umowa o przyznaniu pomocy?	17
Jak przebiega realizacja operacji?	19
Co należy zrobić po zakończeniu realizacji operacji?	20
Jakie są obowiązki Beneficjenta w związku z realizowaną operacją oraz z uzyskanym wsparciem?	21
Gdzie szukać dodatkowych informacji?	21

Kto może ubiegać się o pomoc w ramach operacji typu „Modernizacja gospodarstw rolnych”?

O pomoc może ubiegać się rolnik, o którym mowa w art. 17 ust. 2 rozporządzenia (UE) nr 1305/2013¹, tj. **osoba fizyczna** (w tym **osoby wspólnie wnioskujące**), **wspólnicy spółek cywilnych**, **osoba prawna**, **spółka osobowa prawa handlowego**, **oddział przedsiębiorcy zagranicznego**, jeżeli:

- 1) jest posiadaczem samoistnym lub zależnym:
 - a) gospodarstwa rolnego w rozumieniu art. 55³ ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny, obejmującego co najmniej 1 ha i nie więcej niż 300 ha gruntów ornych, sadów, łąk trwałych, pastwisk trwałych, gruntów rolnych zabudowanych, gruntów pod stawami lub gruntów pod rowami, lub
 - b) nieruchomości służącej do prowadzenia produkcji w zakresie działań specjalnych produkcji rolnej w rozumieniu ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników w brzmieniu z dnia 12 grudnia 2014 r.,
- położonych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, zwanych dalej „gospodarstwem”;
- 2) w gospodarstwie, którego jest posiadaczem, prowadzi w celach zarobkowych działalność rolniczą w zakresie produkcji zwierzęcej lub roślinnej, z wyłączeniem chowu i hodowli ryb i działalność ta nie jest prowadzona w celach naukowo-badawczych;
- 3) ma nadany numer identyfikacyjny w trybie przepisów o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności, zwany dalej „numerem identyfikacyjnym”;
- 4) nie podlega wykluczeniu z ubiegania się o przyznaniu pomocy na podstawie przepisów UE²;
- 5) ponadto pomoc może być, jeżeli **wielkość ekonomiczna gospodarstwa** jest nie mniejsza niż 10 tys. euro i nie większa niż 200 tys. euro, a w przypadku ubiegania się o wsparcie w ramach obszaru *a* (rozwój produkcji psiać) – nie większa niż 250 tys. euro, z zastrzeżeniem poniższych sytuacji:
 - w przypadku, gdy operację mają realizować *osoby wspólnie wnioskujące*, pomoc może być przyznana, jeżeli wielkość ekonomiczna gospodarstwa *osoby wspólnie wnioskującej* jest mniejsza niż 10 tys. euro, pod warunkiem, że:
 - a) suma wielkości ekonomicznych gospodarstw *osób wspólnie wnioskujących* wynosi co najmniej 15 tys. euro;
 - b) w wyniku realizacji operacji, w roku złożenia *wniosku o płatność* końcową, gospodarstwo każdej z tych osób osiągnie wielkość ekonomiczną wynoszącą co najmniej 10 tys. euro.
 - w przypadku operacji zapewniającej poprawę ogólnych wyników gospodarstwa *w obszarze b* (rozwój produkcji mleka krowiego), pomoc może być przyznana, jeżeli wielkość ekonomiczna gospodarstwa jest nie większa niż 200 tys. euro i:
 - a) w gospodarstwie tym na dzień złożenia *wniosku o przyznanie pomocy* jest utrzymywane co najmniej 25 krów mlecznych lub krów, które przekroczą wiek 24 miesięcy najpóźniej w dniu 15 maja roku, w którym został złożony ten *wniosek*, albo

¹ rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 487, z późn. zm.)

² rozporządzenie Komisji (UE) nr 640/2014 z dnia 11 marca 2014 r. uzupełniającego rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1306/2013 w odniesieniu do zintegrowanego systemu zarządzania i kontroli oraz warunków odmowy lub wycofania płatności oraz do kar administracyjnych mających zastosowanie do płatności bezpośrednich, wsparcia rozwoju obszarów wiejskich oraz zasady wzajemnej zgodności (Dz. Urz. UE L 181 z 20.06.2014, str. 48 z późn. zm.) oraz przepisów Unii Europejskiej wydanych w trybie tego rozporządzenia lub przepisów odrębnych.

- b) w gospodarstwie tym na dzień złożenia *wniosku o przyznanie pomocy* jest utrzymywane co najmniej 15 krów mlecznych lub krów, które przekroczą wiek 24 miesięcy najpóźniej w dniu 15 maja roku, w którym został złożony ten wniosek, i w wyniku realizacji operacji, do dnia złożenia *wniosku o płatność końcową*, liczba krów mlecznych lub krów, które przekroczą wiek 24 miesięcy najpóźniej w dniu 15 maja roku, w którym zostanie złożony *wniosek o płatność końcową*, wyniesie co najmniej 25, albo
- c) w przypadku gdy operacja jest realizowana przez osobę fizyczną, która w dniu złożenia wniosku o przyznanie pomocy ma nie więcej niż 40 lat, rozpoczęła kierowanie gospodarstwem nie wcześniej niż 5 lat przed złożeniem *wniosku o przyznanie pomocy* oraz posiada kwalifikacje zawodowe określone w przepisach w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania, wypłaty oraz zwrotu pomocy finansowej na operacje typu „Premie dla młodych rolników” w ramach poddziałania „Pomoc w rozpoczęciu działalności gospodarczej na rzecz młodych rolników” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020, zwaną dalej „młodym rolnikiem” – w gospodarstwie tym na dzień złożenia *wniosku o przyznanie pomocy* jest utrzymywane mniej niż 15 krów mlecznych lub krów, które przekroczą wiek 24 miesięcy najpóźniej w dniu 15 maja roku, w którym został złożony ten wniosek, albo nie są utrzymywane żadne krowy mleczne lub krowy, które przekroczą wiek 24 miesięcy najpóźniej w dniu 15 maja roku, w którym został złożony ten wniosek, i w wyniku realizacji operacji, do dnia złożenia wniosku o płatność końcową, liczba krów mlecznych lub krów, które przekroczą wiek 24 miesięcy najpóźniej w dniu 15 maja roku, w którym zostanie złożony *wniosek o płatność końcową*, wyniesie co najmniej 25, a wielkość ekonomiczna gospodarstwa wynosi co najmniej 10 tys. euro.

Poza powyższymi warunkami, możliwość ubiegania się o pomoc uzależniona jest od spełnienia przez poszczególne podmioty kilku warunków formalnych. Warunki te są zróżnicowane w zależności od formy prawnej, w jakiej prowadzona jest działalność rolnicza.

W przypadku rolnika będącego **osobą fizyczną** pomoc może być przyznana, jeżeli ponadto:

- a) jest on obywatelem państwa członkowskiego Unii Europejskiej;
- b) kieruje gospodarstwem;
- c) jest pełnoletni.

Działalność rolnicza osoby fizycznej jest traktowana, jako prowadzona w celach zarobkowych, jeśli w okresie 12 miesięcy poprzedzających miesiąc złożenia wniosku został osiągnięty przychód z tej działalności w wysokości co najmniej 5 tys. zł i działalność ta nie jest prowadzona w celach naukowo-badawczych.

Warunek związany z osiągnięciem i udokumentowaniem przychodu z działalności rolniczej nie dotyczy rolnika będącego osobą fizyczną, który prowadzi działalność rolniczą przez okres krótszy niż 12 miesięcy poprzedzających miesiąc złożenia wniosku o przyznanie pomocy.

Zatem w przypadku osoby fizycznej pomoc jest skierowana do osób pełnoletnich, kierujących gospodarstwem rolnym. Przez kierowanie gospodarstwem rozumie się w szczególności prowadzenie gospodarstwa osobiście, na własny rachunek i we własnym imieniu oraz ponoszenie kosztów i czerpanie korzyści w związku z jego prowadzeniem.

Osoby fizyczne, z których każda spełnia powyższe warunki, mogą ubiegać się wspólnie, jako tzw. „**osoby wspólnie wnioskujące**” o pomoc, jeśli zawarły pomiędzy sobą, w formie pisemnej, umowę, której czas trwania nie może być krótszy niż 7 lat od dnia złożenia przez te osoby *wniosku o przyznanie pomocy*, zawierającą w szczególności postanowienia dotyczące zasad wspólnego używania przedmiotu operacji oraz zakresu prac wykonywanych przez każdą z tych osób uwzględniającego zasoby i potrzeby gospodarstw tych osób.

W przypadku rolnika będącego **osobą prawną** albo **spółką osobową** w rozumieniu ustawy z dnia 15 września 2000 r. – **Kodeks spółek handlowych**, pomoc jest przyznawana, jeżeli ponadto podmiot jest wpisany do rejestru przedsiębiorców w Krajowym Rejestrze Sądowym co najmniej od dnia złożenia wniosku o przyznanie pomocy.

Z kolei w przypadku **przedsiębiorcy zagranicznego** będącego osobą prawną albo jednostką organizacyjną niebędącą osobą prawną posiadającą zdolność prawną, który wykonuje działalność gospodarczą na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w ramach oddziału – ponadto jego oddział został wpisany do rejestru przedsiębiorców w Krajowym Rejestrze Sądowym, co najmniej od dnia złożenia wniosku o przyznanie pomocy.

W przypadku rolnika będącego **wspólnikiem spółki cywilnej** pomoc jest przyznawana, jeżeli poza spełnieniem warunków dotyczących posiadania gospodarstwa oraz prowadzenia w celach zarobkowych działalności rolniczej w zakresie produkcji zwierzęcej lub roślinnej i nie podlegania wykluczeniu z ubiegania się o przyznanie pomocy na podstawie przepisów UE³:

- a) gospodarstwo, w którym będzie realizowana operacja, stanowi wkład wniesiony do tej spółki;
- b) spółce został nadany numer identyfikacyjny;
- c) każdy ze wspólników będący osobą fizyczną:
 - ✓ jest obywatelem państwa członkowskiego Unii Europejskiej;
 - ✓ jest pełnoletni;
- d) każdy ze wspólników będący:
 - osobą prawną (z wyjątkiem przedsiębiorcy zagranicznego będącego osobą prawną) albo spółką osobową w rozumieniu przepisów ustawy Kodeks spółek handlowych, lub
 - oddziałem przedsiębiorcy zagranicznego będącego osobą prawną albo jednostką organizacyjną niebędącą osobą prawną posiadającą zdolność prawną, który wykonuje działalność gospodarczą na terytorium RP w ramach tego oddziału:
 - ✓ jest wpisany do rejestru przedsiębiorców w Krajowym Rejestrze Sądowym, co najmniej od dnia złożenia *wniosku o przyznanie pomocy*.

Na jakie operacje może być przyznana pomoc?

Pomoc może być przyznana na operację:

- której realizacja przyczyni się do poprawy ogólnych wyników gospodarstwa w jednym z obszarów:
 - a) rozwój produkcji psiań, zwanym również „*obszarem a*”, lub
 - b) rozwój produkcji mleka krowiego, zwanym również „*obszarem b*”, lub
 - c) rozwój produkcji bydła mięsnego, zwanym również „*obszarem c*”, lub
 - d) związanym z racjonalizacją technologii produkcji, wprowadzeniem innowacji, zmianą profilu produkcji, zwiększeniem skali produkcji, poprawą jakości produkcji lub zwiększeniem wartości dodanej produktu, zwanym również „*obszarem d*”;
- Uznaje się, że operacja przyczynia się do poprawy ogólnych wyników gospodarstwa, jeżeli ma na celu poprawę konkurencyjności i zwiększenie rentowności gospodarstwa oraz doprowadzi do wzrostu wartości dodanej brutto w gospodarstwie (GVA), co najmniej o 10% w odniesieniu do roku, w którym przypada dzień rozpoczęcia terminu składania *wniosek o przyznanie pomocy*, w którym został złożony dany *wniosek*, w okresie 5 lat od dnia przyznania pomocy.
- obejmującą wyłącznie inwestycje związane bezpośrednio z działalnością rolniczą, w tym również z przygotowaniem do sprzedaży produktów rolnych wytwarzanych w gospodarstwie. W przypadku gdy operacja jest związana bezpośrednio z działalnością rolniczą w zakresie produkcji zwierzęcej, może ona obejmować wyłącznie inwestycje związane z produkcją zwierzęcą w zakresie zwierząt gospodarskich w rozumieniu przepisów o organizacji hodowli i rozrodzie zwierząt gospodarskich;
- uzasadnioną ekonomicznie, w tym pod względem racjonalności jej kosztów;
- której koszty kwalifikowalne nie są finansowane z udziałem innych środków publicznych;
- która nie spowoduje wzrostu produkcji, dla której brak jest rynku zbytu;

- spełniającą wymagania określone przepisami prawa mającymi zastosowanie do inwestycji realizowanych w ramach operacji;
- której realizacja nie jest możliwa bez udziału środków publicznych;
- w wyniku realizacji której nastąpi w gospodarstwie wzrost liczby:
 - a) loch, do co najmniej 50 – w przypadku *obszaru a*,
 - b) krów, których wiek przekracza 24 miesiące, lub krów, które przekroczą wiek 24 miesięcy najpóźniej w dniu 15 maja roku, w którym zostanie złożony *wniosek o płatność* końcową, do co najmniej 25 – w przypadku *obszaru b*.

Pomocy nie przyznaje się na operację dotyczącą chowu drobiu, chyba że chów ten jest ekologiczny, zgodnie z rozporządzeniem Rady (WE) nr 834/2007 z dnia 28 czerwca 2007 r. w sprawie produkcji ekologicznej i znakowania produktów ekologicznych i uchylającym rozporządzenie (EWG) nr 2092/91 (Dz. Urz. UE L 189 z 20.07.2007, str. 1, z późn. zm.), zwanym dalej „rozporządzeniem nr 834/2007”, albo operacja będzie polegała na zmianie sposobu chowu z nieekologicznego na ekologiczny – **wsparcie możliwe do uzyskania wyłącznie w ramach *obszaru d***.

Jaki jest maksymalny okres realizacji operacji?

Pomoc przyznaje się, jeżeli:

- 1) operacja będzie realizowana w nie więcej niż dwóch etapach, a wykonanie zakresu rzeczowego, zgodnie z zestawieniem rzeczowo-finansowym operacji, w tym poniesienie przez Beneficjenta kosztów kwalifikowalnych operacji oraz złożenie *wniosku o płatność* końcową, nastąpi w terminie:
 - a) 36 miesięcy od dnia zawarcia *umowy* – w przypadku operacji realizowanych w dwóch etapach,
 - b) 24 miesięcy od dnia zawarcia *umowy* – w przypadku operacji realizowanych w jednym etapie
 – lecz nie później niż do dnia 30 czerwca 2023 r.;
- 2) złożenie *wniosku o płatność* pośrednią nastąpi w terminie 24 miesięcy od dnia zawarcia *umowy*;
- 3) *płatność* końcowa będzie obejmować nie mniej niż 25% łącznej planowanej wysokości pomocy.

W przypadku operacji obejmujących inwestycje polegające na nabyciu rzeczy będących przedmiotem leasingu pomoc przyznaje się, jeżeli operacja będzie realizowana w nie więcej niż pięciu etapach oraz złożenie pierwszego *wniosku o płatność* pośrednią nastąpi w terminie 12 miesięcy od dnia zawarcia *umowy*, przy czym złożenie pierwszego *wniosku o płatność* pośrednią w odniesieniu do części operacji obejmującej wyłącznie inwestycje niepolegające na nabyciu rzeczy będących przedmiotem leasingu nastąpi w terminie 24 lub 36 miesięcy, o których mowa powyżej. *Wniosek o płatność* będzie składany nie częściej niż co 6 miesięcy i zakończenie realizacji operacji oraz złożenie *wniosku o płatność* końcową nastąpi w terminie 60 miesięcy od dnia zawarcia *umowy*, lecz nie później niż do dnia 30 czerwca 2023 r.

Jakie rodzaje kosztów są uznawane za kwalifikowalne?

Pomoc przyznaje się w formie refundacji części kosztów kwalifikowalnych, do których zalicza się koszty:

- 1) budowy, przebudowy, remontu połączonego z modernizacją budynków lub budowli wykorzystywanych do produkcji rolnej, w tym przygotowania do sprzedaży produktów rolnych wytwarzanych w gospodarstwie;
- 2) zakupu lub związane z umową leasingu, zakończonego przeniesieniem prawa własności, nowych maszyn, urządzeń, wyposażenia do produkcji rolnej, w tym przygotowania do sprzedaży produktów rolnych wytwarzanych w gospodarstwie, do wartości rynkowej majątku;
- 3) zakładania sadów lub plantacji krzewów owocowych, gatunków owocujących efektywnie dłużej niż 5 lat;
- 4) budowy albo zakupu elementów infrastruktury technicznej wpływających bezpośrednio na warunki prowadzenia działalności rolniczej;

5) ogólne, o których mowa w art. 45 ust. 2 lit. c rozporządzenia nr 1305/2013, zwane dalej „kosztami ogólnymi”.

Co można zaliczyć do kosztów ogólnych?

Do kosztów kwalifikowalnych zaliczyć można koszty ogólne związane z przygotowaniem i realizacją operacji, tj.:

- przygotowania dokumentacji technicznej operacji, w szczególności:
 - a) kosztorysów,
 - b) projektów architektonicznych lub budowlanych,
 - c) operatów wodnoprawnych,
 - d) ocen lub raportów oddziaływania na środowisko,
 - e) dokumentacji geologicznej lub hydrologicznej,
 - f) wypisów i wyrysów z katastru nieruchomości,
 - g) projektów technologicznych;
- sprawowania nadzoru inwestorskiego lub autorskiego;
- związane z kierowaniem robotami budowlanymi;
- opłat za konsultacje, doradztwo na temat zrównoważenia środowiskowego i gospodarczego, w tym studia wykonalności;

w wysokości nieprzekraczającej 10% pozostałych kosztów kwalifikowalnych.

Za kwalifikowalne traktuje się koszty ponoszone od dnia zawarcia z Agencją Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, zwaną dalej „Agencją” umowy o przyznaniu pomocy, jeżeli realizacja zestawienia rzeczowo-finansowego operacji w zakresie danego kosztu została rozpoczęta nie wcześniej niż w tym dniu, a w przypadku kosztów stanowiących koszty ogólne, poniesionych nie wcześniej niż dnia 1 stycznia 2014 r. Należy pamiętać, iż koszty należy ponosić z zachowaniem konkurencyjnego trybu wyboru wykonawców poszczególnych zadań ujętych w zestawieniu rzeczowo-finansowym.

Jakie inwestycje można zrealizować w obszarze związanym z rozwojem produkcji prosiąt, mleka krowiego i bydła mięsnego?

W przypadku operacji realizowanej w obszarach związanych z **rozwojem produkcji prosiąt, mleka krowiego i bydła mięsnego**, pomoc przyznaje się w formie refundacji części kosztów kwalifikowalnych dotyczących:

- 1) budowy, przebudowy, remontu połączonego z modernizacją budynków lub budowli wykorzystywanych do produkcji rolnej, w tym przygotowania do sprzedaży produktów rolnych wytwarzanych w gospodarstwie,
- 2) zakupu lub związane z umową leasingu, zakończonego przeniesieniem prawa własności, nowych maszyn, urządzeń, wyposażenia do produkcji rolnej, w tym przygotowania do sprzedaży produktów rolnych wytwarzanych w gospodarstwie, do wartości rynkowej majątku,
- 3) budowy albo zakupu elementów infrastruktury technicznej wpływających bezpośrednio na warunki prowadzenia działalności rolniczej, oraz
- 4) kosztów ogólnych,

służących produkcji w danym obszarze wsparcia, przy czym operacja :

- a) będzie obejmować koszty kwalifikowalne związane z budową, przebudową, remontem połączonym z modernizacją budynków lub budowli wykorzystywanych do produkcji rolnej (tj. o których mowa w powyższym pkt. 1), związane bezpośrednio z:
 - ✓ budową lub modernizacją budynków inwentarskich, w tym ich wyposażaniem, lub
 - ✓ adaptacją innych istniejących w gospodarstwie budynków na budynki inwentarskie, w tym ich wyposażaniem, lub
 - ✓ budową lub modernizacją magazynów paszowych w gospodarstwach, w których jest prowadzona produkcja zwierzęca, w tym ich wyposażaniem,

b) może obejmować **tylko koszty niezwiązane bezpośrednio z ww. kosztami budowy lub modernizacji budynków inwentarskich lub magazynów paszowych lub adaptacji budynków na budynki inwentarskie** – gdy rolnikowi, któremu w wyniku złożenia *wniosku o przyznanie pomocy* w latach 2015-2018, w tzw. obszarach a-c, wypłacono pomoc za operację zrealizowaną lub przyznano pomoc na operację i operacja nie została zakończona.

Powyższe oznacza, iż rolnik, który nie ubiegał się dotychczas o wsparcie w ramach *obszaru a, b lub c*, ubiegając się o pomoc w tych obszarach na operację obejmującą koszty służące produkcji w danym obszarze wsparcia (takie jak np. zakup maszyn, urządzeń oraz wyposażenia do produkcji rolnej wspieranej w tym obszarach wsparcia) musi realizować również inwestycje związane z budową lub modernizacją budynków inwentarskich lub magazynów paszowych, lub adaptacją innych istniejących w gospodarstwie budynków na budynki inwentarskie (w tym wyposażaniem takich budynków).

Natomiast rolnik, któremu w wyniku złożenia *wniosku o przyznanie pomocy* w obszarach *a, b lub c*, w latach 2015-2018 wypłacono pomoc za operację zrealizowaną lub przyznano pomoc na operację i operacja ta nie została zakończona – przy założeniu, że nie został wykorzystany cały limit pomocy przysługujący na okres realizacji PROW 2014-2020, może ubiegać się na operację obejmującą **tylko koszty niezwiązane bezpośrednio z ww. budową lub modernizacją budynków inwentarskich i magazynów paszowych, czy adaptacją innych istniejących w gospodarstwie budynków na budynki inwentarskie, w tym ich wyposażania**. Oznacza to, iż w takim przypadku możliwe jest ubieganie się o przyznanie pomocy wyłącznie na zakup maszyn, które będą wykorzystywane w danym obszarze wsparcia, pod warunkiem, że spełnione zostaną warunki przyznania pomocy dotyczące Wnioskodawcy, jak również w odniesieniu do planowanej przez niego operacji.

Jakie inwestycje można zrealizować w obszarze związanym racjonalizacją technologii produkcji, wprowadzeniem innowacji, zmianą profilu produkcji, zwiększeniem skali produkcji, poprawą jakości produkcji lub zwiększeniem wartości dodanej produktu?

W obszarze tym można realizować zarówno inwestycje związane z zakupem nowych maszyn i urządzeń rolniczych, wyposażenia do produkcji rolnej, jak również związane z budową, przebudową, remontem połączonym z modernizacją budynków lub budowli wykorzystywanych do produkcji rolnej, które szczegółowo określone są w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi dla operacji typu „*Modernizacja gospodarstw rolnych*”.

Jakie koszty nie mogą być uznane za kwalifikowalne?

Zakres kosztów kwalifikowalnych nie obejmuje m.in.:

- nabycia nieruchomości;
- nabycia maszyn tego samego rodzaju jak nabyte w ramach PROW 2007–2013 w związku z podjęciem albo rozwojem działalności pozarolniczej albo w celu wyposażenia tego samego gospodarstwa – w przypadku gdy o pomoc ubiega się beneficjent PROW 2007–2013 lub współposiadacz tego gospodarstwa;
- podatku od towarów i usług (VAT);
- nabycia rzeczy używanych;
- leasingu zwrotnego, kosztów związanych z umową leasingu, w szczególności marży finansującego oraz ubezpieczenia;
- kosztów dostosowania do norm lub wymogów unijnych;
- nabycia zwierząt;
- kosztów poniesionych w związku z realizacją inwestycji odtworzeniowych;
- nawodnień, w tym budowy ujęć wody, zakupu urządzeń do uzdatniania, rozprowadzania lub magazynowania wody;

- inwestycji trwale związanych z gruntem lub nieruchomością, w tym inwestycji związanych z zakładaniem sadów lub plantacji krzewów owocowych, gatunków owocujących efektywnie dłużej niż 5 lat:
 - innych niż położone na gruntach stanowiących własność lub współwłasność podmiotu ubiegającego się o przyznanie pomocy lub przedmiot użytkowania wieczystego lub dzierżawy z Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa lub od jednostek samorządu terytorialnego zawartej na czas nieoznaczony albo na okres co najmniej 7 lat liczony od dnia złożenia *wniosku o przyznanie pomocy*, lub
 - realizowanych przez *osoby wspólnie wnioskujące*,
- kosztów dokończenia: budowy, przebudowy lub remontu połączonego z modernizacją budynków lub budowli wykorzystywanych do produkcji rolnej.

Jaki jest maksymalny poziom i wysokość pomocy?

Pomoc przyznawana jest w formie refundacji części poniesionych kosztów kwalifikowalnych operacji.

Maksymalny poziom pomocy, określane również mianem „intensywności pomocy”, jest zróżnicowany. Standardowo pomoc przyznaje się w wysokości do **50%** kosztów kwalifikowalnych operacji i nie mniej niż 30% kosztów kwalifikowalnych, przy czym w przypadku operacji realizowanej przez *osoby wspólnie wnioskujące* lub „młodego rolnika” wynosi ona **60%** kosztów kwalifikowalnych.

Pomoc przyznaje się i wypłaca do wysokości limitu, który w okresie realizacji Programu wynosi maksymalnie **500** tys. zł (w *obszarze a*, tj. rozwój produkcji roślin, wysokość maksymalnego limitu wynosi **900** tys. zł) na jednego Beneficjenta i na jedno gospodarstwo, z zastrzeżeniem, że na inwestycje niezwiązane bezpośrednio z budową, modernizacją budynków inwentarskich, w tym ich wyposażaniem, lub adaptacją innych istniejących w gospodarstwie budynków na budynki inwentarskie, w tym ich wyposażaniem, lub budową lub modernizacją magazynów paszowych w gospodarstwach, w których jest prowadzona produkcja zwierzęca, w tym ich wyposażaniem może być przyznane **200** tys. zł.

Limity 500/ 900 tys. zł, jak i 200 tys. zł nie łączą się.

Limity 500 tys. zł i 900 tys. zł uwzględniają pomoc finansową przyznaną lub wypłaconą na operację typu „*Restrukturyzacja małych gospodarstw*” w ramach poddziałania „Pomoc na rozpoczęcie działalności gospodarczej na rzecz rozwoju małych gospodarstw” objętego PROW 2014-2020.

Przy ustalaniu limitu uwzględnia się sumę kwot pomocy wypłaconej w ramach operacji zrealizowanych, w tym zrealizowanych przez osobę fizyczną występującą jako jedna z *osób wspólnie wnioskujących* i kwot pomocy przyznanej w ramach operacji niezakończonych, w tym operacji realizowanych przez osobę fizyczną występującą jako jedna z *osób wspólnie wnioskujących*.

W przypadku *osób wspólnie wnioskujących* pomoc przyznaje się każdej z tych osób w wysokości uzasadnionej zakresem prac wykonywanych przez każdą z nich przy użyciu przedmiotu operacji stanowiącego współwłasność, uwzględniającym zasoby i potrzeby gospodarstw tych osób.

Do realizacji mogą być przyjęte operacje, w których planowana wysokość kosztów kwalifikowalnych wynosi powyżej 50 tys. zł.

Czy Wnioskodawcy mogą ubiegać się o zaliczki?

Wnioskodawca może zwracać się o wypłatę zaliczki w wysokości do 50 % kwoty pomocy. Zaliczka jest wypłacana rolnikowi po ustanowieniu i wniesieniu przez niego zabezpieczenia należytego wykonania zobowiązań wynikających z *umowy*.

Szczegółowe warunki i tryb udzielania zaliczek określa *Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 3 listopada 2015 roku w sprawie zaliczek w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich* (Dz. U. poz. 1857, z późn. zm.).

Formą zabezpieczenia udzielonej zaliczki może być:

- poręczenie bankowe,
- gwarancja bankowa,
- gwarancja ubezpieczeniowa,
- weksel z poręczeniem wekslowym banku,
- zastaw na papierach wartościowych emitowanych przez Skarb Państwa.

Zabezpieczenie musi być ustanowione na czas obejmujący okres liczony od dnia wystawienia dokumentu potwierdzającego ustanowienie zabezpieczenia zaliczki do dnia wskazanego w *umowie o przyznaniu pomocy* jako dzień złożenia wniosku o płatność oraz okres niezbędny do rozliczenia zaliczki nie krótszy niż 4 miesiące.

Agencja z dniem 12.08.2016 r. utworzyła Rejestr Upoważnionych Gwarantów (RUG). Instytucje finansowe umieszczone w RUG będą uprawnione do udzielania gwarancji *Beneficjentom PROW 2014-2020*. W ramach wdrażania PROW 2014-2020 Agencja będzie honorować gwarancje bankowe lub ubezpieczeniowe wystawione wyłącznie przez podmioty, które zostaną zarejestrowane w RUG. Więcej informacji znajduje się na stronie internetowej Agencji pod adresem:

<http://www.arimr.gov.pl/bip/rejestr-upowaznionych-gwarantow.html>

Kiedy, gdzie i na jakich zasadach można składać wnioski o przyznanie pomocy?

Osoba zainteresowana uzyskaniem wsparcia na operacje typu „*Modernizacja gospodarstw rolnych*” musi złożyć *wniosek o przyznanie pomocy* wraz z kompletem załączników w terminie podanym do publicznej wiadomości³ przez Prezesa Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w *Ogłoszeniu o naborze wniosków o przyznanie pomocy*.

W jednym roku można złożyć tylko jeden *wniosek o przyznanie pomocy* dotyczący danego gospodarstwa.

W przypadku złożenia w jednym roku więcej niż jednego *wniosku o przyznanie pomocy* dotyczącego danego gospodarstwa, Agencja rozpatruje wyłącznie *wniosek*, który pierwszy wpłynął do Agencji. Na operacje objęte pozostałymi wnioskami Agencja nie przyznaje pomocy.

Powyższe przepisy dotyczą również złożenia *wniosku o przyznanie pomocy* przez osobę występującą jako jedna z *osób wspólnie wnioskujących*.

Obowiązujący formularz *wniosku o przyznanie pomocy* oraz wzory załączników – z wyjątkiem załączników wystawianych przez uprawnione do tego urzędy lub instytucje - udostępniane są na stronie internetowej administrowanej przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa www.arimr.gov.pl nie później, niż w dniu podania do publicznej wiadomości przez Prezesa Agencji ww. ogłoszenia o możliwości składania *wniosków*. Można je również pobrać w oddziale regionalnym ARiMR.

Wnioski o przyznanie pomocy wraz z kompletem załączników składa się:

- osobiście, lub przez osobę upoważnioną, w oddziale regionalnym Agencji, właściwym ze względu na miejsce realizacji operacji, albo
- osobiście albo przez upoważnioną osobę za pośrednictwem biura powiatowego Agencji, znajdującego się na obszarze właściwości miejscowej oddziału regionalnego właściwego ze względu na miejsce realizacji operacji, albo
- za pośrednictwem operatora wyznaczonego, tj. przesyłką rejestrowaną nadaną w terminie naboru w placówce pocztowej operatora wyznaczonego (tj. w placówce Poczty Polskiej) do oddziału regionalnego Agencji właściwego ze względu na miejsce realizacji operacji.

³ Publikacja ogłoszenia o możliwości składania *wniosków o przyznanie pomocy* dokonywana jest na stronie internetowej administrowanej przez Agencję, tj. www.arimr.gov.pl, co najmniej w jednym dzienniku o zasięgu krajowym, oraz w siedzibie Agencji, oddziałów regionalnych i biur powiatowych Agencji.

W przypadku *osób wspólnie wnioskujących wniosek o przyznanie pomocy* składa się w oddziale regionalnym Agencji właściwym ze względu na położenie gospodarstw tych osób. Jeżeli gospodarstwa te są położone na obszarze więcej niż jednego województwa, wniosek składa się w tym województwie, w którym jest położona największa część tych gospodarstw.

Z chwilą złożenia *wniosku o przyznanie pomocy*:

- osobiście albo przez upoważnioną osobę bezpośrednio w oddziale regionalnym Agencji, albo
- za pośrednictwem biura powiatowego Agencji,

Wnioskodawca otrzymuje potwierdzenie, zawierające datę jego wpływu, opatrzone pieczęcią Agencji i podpisane przez osobę przyjmującą ten *wniosek*.

W przypadku natomiast *wniosków* złożonych przesyłką rejestrowaną nadaną w placówce pocztowej operatora wyznaczonego (w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 23 listopada 2012 r. – *Prawo pocztowe*), za dzień złożenia *wniosku* uznaje się dzień, w którym nadano tę przesyłkę.

Przed przygotowaniem *wniosku o przyznanie pomocy* Wnioskodawca powinien zapoznać się ze wszystkimi warunkami, na jakich udzielana jest pomoc. W tym celu zalecane jest dokładne zapoznanie się z przepisami *rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 21 sierpnia 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania oraz wypłaty pomocy finansowej na operacje typu „Modernizacja gospodarstw rolnych” w ramach poddziałania „Wsparcie inwestycji w gospodarstwach rolnych” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020* (Dz.U. z 2015 r. poz. 1371 z późn. zm.).

Przygotowując dokumenty aplikacyjne Wnioskodawca powinien postępować zgodnie z Instrukcją wypełniania wniosku o przyznanie pomocy.

Składając *wniosek o przyznanie pomocy* należy upewnić się, czy:

- wypełnione zostały wszystkie wymagane pozycje wniosku, w szczególności pozycja *Numer identyfikacyjny*, oraz
- załączono wymagane załączniki, w szczególności *Wniosek o wpis do ewidencji producentów* – niezbędny do przeprowadzenia wstępnej weryfikacji spełniania podstawowych wymogów formalnych, wskazany w części wniosku poświęconej załącznikom, jeżeli podmiotowi ubiegającemu się o przyznanie pomocy, jego małżonkowi, spółce cywilnej, której jest współnikiem, nie został nadany numer identyfikacyjny, tj. nie było możliwe wypełnienie poprawnymi danymi pozycji wniosku *Numer identyfikacyjny*.

Do *wniosku o przyznanie pomocy* należy załączyć m.in. Biznesplan (BP) na elektronicznym nośniku danych (CD lub DVD), opracowany na formularzu udostępnionym przez Agencję, oraz wydruk arkusza podsumowującego Biznesplan. W jego sporządzeniu pomocna będzie *Instrukcja wypełniania*.

Ważnymi ze względu na konieczność ustalenia kolejności przysługiwania pomocy załącznikami, które muszą być złożone wraz z wnioskiem, w dniu złożenia tego wniosku, są:

- wspomniany powyżej Biznesplan;
- kopia projektu budowlanego – w przypadku gdy operacja obejmuje inwestycję polegającą na budowie, przebudowie lub remoncie połączonym z modernizacją, na realizację której wymagane jest uzyskanie *pozwolenia na budowę*;
- kopia umowy na dostawy produktów, których dotyczy operacja, zawartej na okres co najmniej jednego roku poprzedzającego dzień złożenia *wniosku o przyznanie pomocy* z podmiotami mającymi miejsce zamieszkania albo siedzibę na obszarze województwa świętokrzyskiego – w przypadku operacji realizowanych w tym województwie (wyłącznie w przypadku obszaru *d*);
- kopie dokumentów potwierdzających uczestnictwo podmiotu ubiegającego się o przyznanie pomocy w unijnym systemie jakości, o którym mowa w art. 16 ust. 1 lit. a rozporządzenia nr 1305/2013, lub krajowym systemie jakości, o którym mowa w art. 16 ust. 1 lit. b tego

rozporządzenia, w ramach działania „Systemy jakości produktów rolnych i środków spożywczych” objętego PROW 2014-2020;

- kopia dokumentu potwierdzającego członkostwo w grupie producentów rolnych (w rozumieniu ustawy z dnia 15 września 2000 r. o grupach producentów rolnych i ich związkach oraz zmianie innych ustaw), lub organizacji producentów (w rozumieniu ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o organizacji niektórych rynków rolnych lub ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o organizacji rynku mleka i przetworów mlecznych), lub organizacji producentów owoców i warzyw (w rozumieniu ustawy z dnia 19 grudnia 2003 r. o organizacji rynków owoców i warzyw oraz rynku chmielu) - wyłącznie w przypadku obszaru d.

Do wniosku załączane są oryginały dokumentów, chyba że w *Instrukcji* zostało to określone inaczej. Załączone kopie dokumentów powinny być potwierdzone za zgodność z oryginałem przez pracownika Agencji lub podmiot, który wydał dokument, albo poświadczony za zgodność z oryginałem przez notariusza lub przez występującego w sprawie pełnomocnika będącego radcą prawnym lub adwokatem. Niektóre z nich może potwierdzić sam podmiot ubiegający się o przyznanie pomocy lub jedna z osób wspólnie wnioskujących.

Prawidłowe wypełnienie wniosku o przyznanie pomocy w istotny sposób wpływa na czas i wynik jego weryfikacji, w tym na ustalenie kryteriów dostępu oraz przyznania pomocy (m.in. ze względu na konieczność określenia liczby punktów za poszczególne kryteria wyboru operacji).

Jakie są zasady ustalania kolejności przysługiwania pomocy?

Ustalając kolejność przysługiwania pomocy, Agencja uwzględnia wszystkie wnioski o przyznanie pomocy złożone (nadane) w terminie naboru:

- osobiście albo przez upoważnioną osobę bezpośrednio w oddziale regionalnym Agencji albo za pośrednictwem biura powiatowego Agencji, oraz
- przesyłką rejestrowaną, nadaną w placówce pocztowej operatora wyznaczonego, które wpłynęły do oddziału regionalnego Agencji do 30-go dnia od dnia upływu terminu składania wniosków o przyznanie pomocy.

W przypadku obszarów dotyczących **rozwoju produkcji prosiąt, rozwoju produkcji mleka krowiego i rozwoju produkcji bydła mięsnego** pomoc przysługuje według kolejności ustalonej przez Agencję dla województwa mazowieckiego i łącznie dla pozostałych województw przy zastosowaniu kryteriów wyboru operacji.

W odniesieniu do wniosków złożonych w obszarze **związany z racjonalizacją technologii produkcji, wprowadzeniem innowacji, zmianą profilu produkcji, zwiększeniem skali produkcji, poprawą jakości produkcji lub zwiększeniem wartości dodanej produktu**, pomoc przysługuje według kolejności ustalonej przez Agencję dla każdego województwa, przy zastosowaniu kryteriów wyboru operacji.

Kolejność przysługiwania pomocy ustalana jest na podstawie danych zawartych we *wniosku o przyznanie pomocy* oraz w dokumentach (tj. w załącznikach wskazanych w rozporządzeniu wykonawczym, jak również w części *Kiedy, gdzie i na jakich zasadach można składać wnioski o przyznanie pomocy?* niniejszego Poradnika), **złożonych wraz z tym wnioskiem, w dniu złożenia tego wniosku.**

Jeżeli *wniosek o przyznanie pomocy* lub dołączone do niego dokumenty nie zawierają danych niezbędnych do ustalenia liczby punktów za dane kryterium lub do tego wniosku nie dołączono dokumentów potwierdzających te dane lub potwierdzających spełnianie danego kryterium, nie przyznaje się punktów za to kryterium.

Kolejność ta ustalana jest od operacji, która uzyskała największą liczbę punktów, do operacji o najniższej liczbie punktów.

Ustalając kolejność przysługiwania pomocy Agencja nie wzywa Wnioskodawcy do uzupełnień/wyjaśnień.

W przypadku operacji o takiej samej liczbie punktów, o kolejności przysługiwania pomocy decyduje kwota wnioskowanej pomocy, przy czym pierwszeństwo w uzyskaniu pomocy ma operacja z niższą wnioskowaną kwotą pomocy.

W przypadku operacji o takiej samej liczbie punktów i kwocie wnioskowanej pomocy w przypadku podmiotów ubiegających się o przyznanie pomocy będących osobami fizycznymi, o kolejności przysługiwania pomocy decyduje wiek osoby, przy czym pierwszeństwo w uzyskaniu pomocy ma operacja realizowana przez osobę młodszą. W przypadku operacji realizowanej przez *osoby wspólnie wnioskujące*, do ustalenia pierwszeństwa w uzyskaniu pomocy uwzględnia się wiek osoby najmłodszej.

Jeżeli dane zawarte we *wniosku o przyznanie pomocy* i dokumentach dołączonych do tego wniosku są rozbieżne, punkty przyznaje się na podstawie danych zawartych w tych dokumentach.

Jakie są kryteria ustalania kolejności przysługiwania pomocy?

W ramach operacji typu „*Modernizacja gospodarstw rolnych*”, **zawsze są** punktowane:

- inwestycje budowlane, czy też stanowiące wyposażenie budynków służących wspieranej produkcji, jak również polegające na zakupie poszczególnych maszyn/urządzeń rolniczych itp., jeżeli wpisują się w katalog inwestycji służących ochronie środowiska lub zapobieganiu zmianie klimatu;
- posiadanie w dniu złożenia *wniosku o przyznanie pomocy* przez podmiot ubiegający się o przyznanie pomocy:
 - ✓ certyfikatu lub świadectwa potwierdzającego, że podmiot uczestniczy w unijnym systemie jakości w unijnym systemie jakości, o którym mowa w art. 16 ust. 1 lit. a ppkt i, iii–v rozporządzenia nr 1305/2013, lub w krajowym systemie jakości, o którym mowa w art. 16 ust. 1 lit. b rozporządzenia nr 1305/2013, w ramach działania „Systemy jakości produktów rolnych i środków spożywczych” objętego programem o ile a operacja dotyczy produkcji objętej tym systemem;
 - ✓ certyfikatu potwierdzającego uczestnictwo w unijnym systemie jakości, o którym mowa w art. 16 ust. 1 lit. a ppkt ii rozporządzenia nr 1305/2013, o ile operacja dotyczy produkcji objętej tym systemem i suma powierzchni gruntów ornych, sadów, łąk trwałych i pastwisk trwałych w gospodarstwie objętych tym systemem stanowi co najmniej 50% sumy powierzchni gruntów ornych, sadów, łąk trwałych i pastwisk trwałych w tym gospodarstwie.

Tak więc, aby uzyskać punkty za kryterium związane z uczestnictwem w systemach jakości, w momencie składania *wniosku o przyznanie pomocy* należy już posiadać certyfikat lub świadectwo potwierdzające uczestnictwo w tym systemie oraz jednocześnie planowana operacja musi dotyczyć produkcji objętej tym systemem. W przypadku rolnictwa ekologicznego dodatkowo suma powierzchni gruntów ornych, sadów, łąk trwałych i pastwisk trwałych w gospodarstwie objętych tym systemem musi stanowić co najmniej 50% sumy powierzchni gruntów ornych, sadów, łąk trwałych i pastwisk trwałych w tym gospodarstwie;

- wiek podmiotu ubiegającego się o przyznanie pomocy, tzn. punkty przyznaje się osobie fizycznej, jeżeli w dniu złożenia *wniosku o przyznanie pomocy* ma nie więcej niż 40 lat, przy czym od 2019 r za kryterium to przyznawany będzie 1 pkt;
- od 2019 roku również fakt nieprzyznania pomocy w związku z podjęciem albo rozwojem działalności pozarolniczej albo w celu wyposażenia tego samego gospodarstwa w ramach działania „*Modernizacja gospodarstw rolnych*” objętego PROW 2007–2013 lub operacji typu „*Modernizacja gospodarstw rolnych*” w ramach poddziałania „*Wsparcie inwestycji w gospodarstwach rolnych*” objętego programem - do dnia złożenia *wniosku o przyznanie pomocy* - podmiotowi ubiegającemu się o przyznanie pomocy albo współposiadaczowi

gospodarstwa, w którym będzie realizowana operacja, za wyjątkiem sytuacji w której podmiot ubiegający się o przyznanie pomocy lub współposiadacz gospodarstwa wystąpił o tę pomoc i nie przyznano mu pomocy.

Zatem punkt można otrzymać za to kryterium, tylko w przypadku, gdy ani podmiot ubiegający się obecnie o przyznanie pomocy ani współposiadacz gospodarstwa nie składali *wniosku o przyznanie pomocy*.

W obszarach **rozwój produkcji psiać, rozwój produkcji mleka krowiego, rozwój produkcji bydła mięsnego** preferowane będą operacje, w wyniku realizacji których nastąpi zwiększenie liczebności stada (loch, krów mlecznych, krów mamek) – najwyższa liczba punktów będzie przyznawana za wzrost o co najmniej 50 sztuk. Ponadto preferowane będą operacje przyczyniające się do osiągnięcia określonej wielkości stada.

W przypadku operacji realizowanych w ramach **obszaru związanego z racjonalizacją technologii produkcji, wprowadzeniem innowacji, zmianą profilu produkcji, zwiększeniem skali produkcji, poprawą jakości produkcji lub zwiększeniem wartości dodanej produktu**, preferowane będą operacje dotyczące budowy lub modernizacji budynków inwentarskich lub magazynów paszowych, w tym jego wyposażenia. Punkty za to kryterium przyznawane będą w zależności od stopnia udziału tej inwestycji w całej operacji. Zgodnie z celem tego obszaru preferowane będą również operacje związane ze zmianą profilu produkcji, co wpłynie również na zróżnicowanie produkcji rolnej w gospodarstwie.

Kryterium wyboru dotyczące zwiększenia skali produkcji, co wpłynie również na zwiększenie uczestnictwa w rynku, jest zgodne z celem wsparcia, jakim jest zwiększenie rentowności i konkurencyjności gospodarstw.

W przypadku **obszaru związanego z racjonalizacją technologii produkcji, wprowadzeniem innowacji, zmianą profilu produkcji, zwiększeniem skali produkcji, poprawą jakości produkcji lub zwiększeniem wartości dodanej produktu**, w ramach którego przeprowadzane są naboru wojewódzkie, wprowadzone zostały kryteria regionalne, wpisujące się w cel instrumentu, które zostały zgłoszone przez urzędy marszałkowskie w ramach przeprowadzonego badania potrzeb regionów w odniesieniu do wsparcia w ramach typu operacji „*Modernizacja gospodarstw rolnych*”.

Kiedy zostanie ogłoszona lista informująca o kolejności przysługiwania pomocy?

Prezes Agencji, nie później niż w terminie 90 dni od dnia upływu terminu składania *wniosek* o przyznanie pomocy, podaje do publicznej wiadomości na stronie internetowej administrowanej przez Agencję informację o kolejności przysługiwania pomocy:

- 1) w województwie mazowieckim i łącznie w pozostałych województwach – **w przypadku naboru wniosków w ramach obszarów a, b i c**;
 - 2) w województwie – w przypadku naboru wniosków w ramach obszaru d.
- Informacja ta aktualizowana będzie nie rzadziej niż co 20 dni.

Aktualizacja pierwotnie ustalonej kolejności następuje, gdy:

- w wyniku negatywnej oceny wniosku następuje odmowa przyznania pomocy,
- dane zawarte we *wnioSKU o przyznanie pomocy*, mające wpływ na ustalenie kolejności przysługiwania pomocy, ulegną zmianie, przy czym z nowych danych wynika, że pomoc przysługuje w dalszej kolejności, niż pierwotnie ustalona.

Jak przebiega proces weryfikacji wniosków o przyznanie pomocy?

W pierwszej kolejności *wnioski o przyznanie pomocy* podlegają - zgodnie z obowiązującymi procedurami – weryfikacji wstępnej, w trakcie której sprawdzane jest:

- niepodleganie wykluczeniu z możliwości otrzymania pomocy,
- terminowość i sposób złożenia *wniosku*,

- przestrzeganie zasady dotyczącej możliwości złożenia w jednym roku tylko jednego wniosku o przyznanie pomocy dotyczącego danego gospodarstwa,
- wypełnienie pozycji wniosku Numer identyfikacyjny oraz załączenie wymienionego w części wniosku dotyczącej załączników Wniosku o wpis do ewidencji producentów, o której mowa w przepisach o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności, jeżeli podmiotowi ubiegającemu się o przyznanie pomocy; jego współmałżonkowi (jeżeli wyraził zgodę na nadanie mu tego numeru), spółce cywilnej, której jest współnikiem; współposiadaczowi gospodarstwa (jeżeli wyraził zgodę na nadanie mu tego numeru) - w przypadku gdy gospodarstwo jest przedmiotem współposiadania, nie został nadany numer identyfikacyjny - kopia, a w przypadku składania wniosku o wpis tego podmiotu do tej ewidencji łącznie z wnioskiem o przyznanie pomocy – oryginału tego wniosku.

W sytuacji, gdy w wyniku weryfikacji wstępnej zostanie stwierdzone, że wniosek nie został złożony w terminie i w sposób określony w rozporządzeniu oraz zawiera braki w zakresie numeru identyfikacyjnego, Agencja pozostawia wniosek bez rozpatrzenia, z wyjątkiem sytuacji, gdy ww. numer identyfikacyjny, o którym mowa w przepisach o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności, można ustalić w tej ewidencji.

Uwaga: Informacja w zakresie numeru identyfikacyjnego oraz załączenie Wniosku o wpis do ewidencji producentów **nie podlegają uzupełnieniu.**

Za nieterminowe złożenie wniosku uznaje się również nadanie wniosku przesyłką rejestrowaną, nadaną w placówce pocztowej operatora wyznaczonego, który wpłynął do ARiMR po upływie 30 dni od dnia upływu terminu składania wniosków.

W przypadku, gdy we wniosku o przyznanie pomocy nie wskazano adresu Wnioskodawcy i nie ma możliwości ustalenia tego adresu na podstawie posiadanych danych, wniosek pozostawia się bez rozpatrzenia.

Wnioski, które pozytywnie przeszły ocenę powyżej wskazanych aspektów, podlegają dalszej ocenie, która polega na weryfikacji kryteriów wyboru operacji, pozwalającej na ustalenie kolejności przysługiwania pomocy.

Na tym etapie Wnioskodawca nie jest wzywany do składania uzupełnień, czy też dokonywania poprawy danych wpływających na ustalenie kolejności przysługiwania pomocy.

W przypadku, gdy wniosek, w wyniku weryfikacji kryteriów wyboru operacji, uzyskał:

- **mniej niż 3 punkty - w obszarach: rozwój produkcji prosiąt, rozwój produkcji mleka krowiego, rozwój produkcji bydła mięsnego,**
- mniej niż 1,5 punktu - w obszarze związanym z racjonalizacją technologii produkcji, wprowadzeniem innowacji, zmianą profilu produkcji, zwiększeniem skali produkcji, poprawą jakości produkcji lub zwiększeniem wartości dodanej produktu,

Agencja, po opublikowaniu listy rankingowej, odmówi Wnioskodawcy przyznania pomocy.

Natomiast wnioski, które uzyskały:

- **minimum 3 punkty w obszarze rozwój produkcji prosiąt, rozwój produkcji mleka krowiego, rozwój produkcji bydła mięsnego,**

- minimum 1,5 punktu w obszarze związanym z racjonalizacją technologii produkcji, wprowadzeniem innowacji, zmianą profilu produkcji, zwiększeniem skali produkcji, poprawą jakości produkcji lub zwiększeniem wartości dodanej produktu, podlegać będą:

- ocenie kompletności i poprawności wniosku, oraz zgodności z zasadami dotyczącymi przyznawania pomocy w ramach operacji typu *Modernizacja gospodarstw rolnych*,

weryfikacji krzyżowej, weryfikacji limitu pomocy i ewentualnej wnioskowanej kwoty zaliczki, oraz

- ocenie technicznej i ekonomicznej oraz ocenie kosztorysowej robót budowlanych,
- ewentualnej wizycie w miejscu realizacji operacji.

Agencja rozpatruje *wniosek o przyznanie pomocy* w terminie **8 miesięcy od dnia podania przez Prezesa Agencji do publicznej wiadomości na stronie internetowej administrowanej przez Agencję informacji o kolejności przysługiwania pomocy**.

Jeżeli *wniosek* nie spełnia wymagań będących przedmiotem oceny na tym etapie jego weryfikacji, Agencja wzywa Wnioskodawcę, w formie pisemnej, **do usunięcia braków** w terminie 14 dni od dnia doręczenia wezwania, chyba że zachodzą niebudzące wątpliwości przesłanki nieprzyznania pomocy.

Jeżeli Wnioskodawca pomimo wezwania nie usunął braków w wyznaczonym terminie, Agencja wzywa go ponownie, w formie pisemnej, do usunięcia braków w terminie 14 dni od dnia doręczenia wezwania.

Jeżeli Wnioskodawca pomimo powtórnego wezwania nie usunął wszystkich braków wskazanych przez Agencję, Agencja nie przyznaje pomocy.

Jeżeli podmiot ubiegający się o przyznanie pomocy usunął w wymaganym terminie wszystkie braki wskazane przez Agencję, jednak występuje konieczność złożenia wyjaśnień, Agencja wzywa Wnioskodawcę w formie pisemnej do ich złożenia.

UWAGA: Wnioskodawcy nie przysługuje możliwość przedłużenia terminu na dokonanie określonej czynności w toku postępowania w sprawie przyznania pomocy.
--

W przypadku, gdy w ramach dokonywanych uzupełnień/wyjaśnień doszło do zmiany danych wpływających na liczbę przyznanych punktów związanych z danym kryterium wyboru operacji, Agencja dokona ponownego ich przyznania.

Wezwanie przez Agencję Wnioskodawcy do wykonania określonych czynności w toku postępowania w sprawie przyznania pomocy wydłuża termin rozpatrzenia *wniosku* o czas wykonania przez ten podmiot tych czynności.

Jeżeli w trakcie rozpatrywania *wniosku o przyznanie pomocy* niezbędne jest uzyskanie dodatkowych wyjaśnień lub opinii innego podmiotu, lub zajdą nowe okoliczności budzące wątpliwości, co do możliwości przyznania pomocy, termin rozpatrywania *wniosku* wydłuża się o czas niezbędny do uzyskania wyjaśnień lub opinii, o czym Agencja informuje na piśmie Wnioskodawcę.

W razie uchybienia terminu wykonania przez Wnioskodawcę określonych czynności w toku postępowania w sprawie przyznania pomocy Agencja, na prośbę Wnioskodawcy, przywraca termin wykonania tych czynności, jeżeli Wnioskodawca:

- wniósł prośbę w terminie 14 dni od dnia ustania przyczyny uchybienia;
- jednocześnie z wniesieniem prośby dopełnił czynności, dla której określony był termin,
- uprawdopodobnił, że uchybienie nastąpiło bez jego winy.

Przywrócenie terminu do złożenia prośby o przywrócenie terminu jest niedopuszczalne.

Złożony *wniosek o przyznanie pomocy* nie może być zmieniany przez podmiot ubiegający się o przyznanie pomocy w zakresie kwoty wnioskowanej pomocy przez jej zwiększenie lub w zakresie planu finansowego operacji lub zestawienia rzeczowo-finansowego operacji, z wyłączeniem zmian wynikających z wezwań Agencji.

W razie śmierci podmiotu ubiegającego się o przyznanie pomocy będącego osobą fizyczną, rozwiązania, połączenia lub podziału podmiotu ubiegającego się o przyznanie pomocy będącego osobą prawną lub spółką osobową w rozumieniu Kodeksu spółek handlowych lub wystąpienia innego zdarzenia prawnego, w wyniku których zaistnieje następstwo prawne, albo w razie zbycia całości lub części gospodarstwa tego podmiotu w toku postępowania w sprawie przyznania pomocy, następca prawny tego podmiotu albo nabywca gospodarstwa lub jego części nie może wstąpić do toczącego się postępowania na miejsce tego podmiotu. W takim przypadku Agencja pozostawia *wniosek* bez rozpatrzenia z chwilą uprawdopodobnienia ww. zdarzenia.

W przypadku ubiegania się o pomoc przez *osoby wspólnie wnioskujące*, w razie śmierci lub rezygnacji jednej z tych osób z ubiegania się o przyznanie pomocy, pozostałe osoby wspólnie wnioskujące mogą w toku postępowania w sprawie przyznania pomocy zawrzeć między sobą nową umowę, dotyczącą wspólnego używania i eksploataowania maszyn lub urządzeń oraz zmienić złożony *wniosek o przyznanie pomocy*.

Jeżeli w ww. przypadku pomoc może być przyznana tylko jednej z osób wspólnie wnioskujących, *wniosek o przyznanie pomocy* złożony przez *osoby wspólnie wnioskujące* - na pisemną prośbę osoby, której pomoc może być przyznana – może zostać uznany za *wniosek* złożony przez osobę fizyczną, jeśli prośba ta zostanie złożona w terminie 14 dni od dnia otrzymania przez tę osobę pisemnej informacji od Agencji o takiej możliwości.

Uwaga: Jeśli co najmniej jednej z *osób wspólnie wnioskujących* Agencja nie przyzna pomocy, pozostałym osobom również nie przyznaje się pomocy.

Kiedy podpisywana jest umowa o przyznaniu pomocy?

W przypadku pozytywnego rozpatrzenia *wniosku o przyznanie pomocy* Agencja wyznacza niezwłocznie Wnioskodawcy, w formie pisemnej, termin zawarcia umowy, nie dłuższy niż 14 dni od dnia otrzymania wezwania. Wraz z pismem zapraszającym na podpisanie umowy Agencja wysyła jej projekt do zapoznania się.

Uwaga: Przed podpisaniem *umowy o przyznaniu pomocy* Beneficjent powinien zapoznać się z jej treścią, w tym szczególnie z zapisami dotyczącymi zobowiązań, jakie ciążyć będą na nim po zakończeniu inwestycji i jej rozliczeniu. Powinien mieć pewność, iż będzie w stanie wywiązać się z tych zobowiązań.

Umowa jest zawierana na formularzu opracowanym przez Agencję i udostępnionym na stronie internetowej administrowanej przez Agencję. *Umowa* określa m.in.:

- oznaczenie jej przedmiotu i stron;
- określenie warunków, terminu i miejsca realizacji operacji;
- określenie celu operacji oraz wskaźnika jego osiągnięcia;
- określenie wysokości pomocy;
- określenie warunków i terminów wypłaty środków finansowych z tytułu pomocy;
- zobowiązanie do poddania się kontroli prowadzonej przez podmioty uprawnione do przeprowadzenia kontroli;
- określenie warunków rozwiązania umowy;
- określenie warunków i sposobu zwrotu środków finansowych z tytułu pomocy, w przypadku gdy pomoc jest nienależna;

a także zobowiązania Beneficjenta m.in. do:

- zapewnienia trwałości operacji zgodnie z art. 71 rozporządzenia Parlamentu i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów

Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 320);

- osiągnięcia wzrostu wartości dodanej brutto w gospodarstwie (GVA), co najmniej o 10% w odniesieniu do roku, w którym przypada dzień rozpoczęcia terminu składania *wniosków o przyznanie pomocy* i utrzymania tego wzrostu przez 5 lat od dnia przyznania pomocy;
- zrealizowania operacji i złożenia *wniosku o płatność* końcową w terminie określonym w *umowie*;
- niefinansowania kosztów kwalifikowalnych operacji z udziałem innych środków publicznych przyznanych w związku z realizacją tej operacji;
- przechowywania dokumentów związanych z przyznaną pomocą;
- informowania Agencji o okolicznościach mogących mieć wpływ na wykonanie umowy;
- prowadzenia ewidencji przychodów i rozchodów w gospodarstwie, w sposób i zgodnie z wzorem określonym w załączniku nr 3 do rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 13 lipca 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania, wypłaty oraz zwrotu pomocy finansowej na operacje typu „Premie dla młodych rolników”, przez 5 lat od dnia przyznania pomocy, chyba że Beneficjent jest obowiązany do prowadzenia księgi przychodów i rozchodów lub księgi rachunkowej, lub ewidencji przychodów i rozchodów prowadzonej na podstawie odrębnych przepisów;
- uwzględnienia wszystkich transakcji związanych z operacją w oddzielnym systemie rachunkowości albo w ramach odpowiedniego kodu rachunkowego;
- osiągnięcia, w wyniku realizacji operacji, i utrzymania przez 5 lat, od dnia wypłaty płatności końcowej, wielkości i sposobu prowadzenia produkcji rolnej, mających wpływ na przyznanie pomocy w związku z przyznaną liczbą punktów;
- osiągnięcia, w wyniku realizacji operacji, i utrzymania przez 5 lat, od dnia wypłaty płatności końcowej, co najmniej podanej we *wniosku o przyznanie pomocy*, liczby:
 - loch (w przypadku *obszaru a*) – przy czym minimalna liczba loch w stadzie ma wynosić 50,
 - krów mlecznych lub krów, które przekroczą wiek 24 miesięcy najpóźniej w dniu 15 maja roku, w którym jest ustalane, czy Beneficjent zrealizował lub realizuje to zobowiązanie (w przypadku *obszaru b*) - przy czym minimalna liczba tych krów w stadzie ma wynosić 25,
 - krów nieprzeznaczonych do produkcji mleka (w przypadku *obszaru c*);
- osiągnięcia wskaźników realizacji celu operacji w określonym terminie..

W przypadku *osób wspólnie wnioskujących* umowa zawiera również:

- informację o kwocie pomocy przyznanej poszczególnym osobom;
- zobowiązanie do przedłużenia czasu trwania umowy wspólnego używania przedmiotu operacji, do dnia upływu pięciu lat od dnia wypłaty płatności końcowej – w przypadku gdy termin obowiązywania tej umowy upływa przed tym dniem;
- zobowiązanie do realizacji postanowień umowy wspólnego używania przedmiotu operacji;
- zobowiązanie do osiągnięcia minimalnej wielkości ekonomicznej gospodarstwa;
- postanowienia dotyczące zasad i zakresu ponoszenia odpowiedzialności w przypadku niewywiązania się co najmniej jednej z osób z postanowień umowy;
- zobowiązanie do ewidencjonowania wykorzystywania przedmiotu operacji przez poszczególne *osoby wspólnie wnioskujące*.

Zabezpieczeniem należytego wykonania przez Beneficjenta zobowiązań określonych w umowie jest weksel niepełny (in blanco) wraz z deklaracją wekslową sporządzoną na formularzu udostępnionym przez Agencję. Weksel wraz z deklaracją wekslową podpisany jest przez Beneficjenta w obecności upoważnionego pracownika Agencji, a następnie składany w oddziale regionalnym Agencji w dniu zawarcia umowy.

W przypadku Beneficjentów, którzy są *osobami wspólnie wnioskującymi*, każdy z nich podpisuje oddzielny weksel wraz z deklaracją wekslową.

Zawarta umowa może zostać zmieniona na wniosek każdej ze stron. Zmiana warunków umowy wymaga zachowania formy pisemnej pod rygorem nieważności. Zmiany w umowie nie mogą spowodować jednak:

- zwiększenia określonej w umowie kwoty pomocy,
- zmiany celu operacji,
- zmiany zobowiązania o niefinansowaniu kosztów kwalifikowalnych operacji z udziałem innych środków publicznych przyznanych w związku z realizacją tej operacji,
- zmiany założeń co do osiągnięcia i utrzymania wielkości i sposobu prowadzenia produkcji rolnej mających wpływ na przyznanie pomocy, w związku z przyznaną liczbą punktów,
- zmiany założeń co do osiągnięcia wzrostu wartości dodanej brutto w gospodarstwie (GVA) co najmniej o 10% w odniesieniu do roku, w którym przypada dzień rozpoczęcia terminu składania wniosków o przyznanie pomocy, w którym został złożony dany *wniosek*.

Jak przebiega realizacja operacji?

Z chwilą podpisania *umowy* Wnioskodawca staje się Beneficjentem Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 i może rozpocząć realizację operacji, zgodnie z przyjętym w niej zakresem rzeczowym i finansowym.

Realizacja operacji lub jej etapu obejmuje również m.in.:

- wykonanie zakresu rzeczowego zgodnie z *Zestawieniem rzeczowo-finansowym operacji* stanowiącym Załącznik nr 1 do umowy,
- udokumentowanie wykonania robót, dostaw lub usług w zakresie rzeczowym i finansowym,
- osiągnięcie zakładanego celu operacji oraz wskaźnika jego realizacji nie później niż do dnia złożenia *wniosku o płatność końcową* a gdy Beneficjent został wezwany do usunięcia braków w tym *wniosku* – nie później niż do ostatniego uzupełnienia *wniosku o płatność* (z zastrzeżeniem maksymalnych terminów przewidzianych na realizację operacji, wskazanych w części *Jaki jest maksymalny okres realizacji operacji?*; w przypadku podpisania *umowy*, terminy te zostaną dokładnie określone w formularzu tej *umowy*).

Koszty kwalifikowalne podlegają refundacji w wysokości określonej w umowie, jeżeli zostały poniesione:

- a) **od dnia, w którym została zawarta umowa**, jeżeli realizacja zestawienia rzeczowo-finansowego operacji w zakresie danego kosztu została rozpoczęta nie wcześniej niż w tym dniu, a w przypadku kosztów ogólnych – od dnia 1 stycznia 2014 r.,
- b) **zgodnie z przepisami ustawy określającymi konkurencyjny tryb wyboru wykonawcy i przepisami wydanymi na podstawie art. 43a ust. 6 ustawy w sprawie wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 – w przypadku gdy te przepisy mają zastosowanie⁴,**

Należy podkreślić, iż ponoszenie wszystkich kosztów kwalifikowalnych operacji musi być dokonane zgodnie z zachowaniem zasad równego traktowania, uczciwej konkurencji i przejrzystości oraz dołożenia wszelkich starań w celu uniknięcia konfliktu interesów, rozumianego jako brak bezstronności i obiektywności w wypełnianiu zadań objętych umową.

⁴ Konkurencyjny tryb wyboru wykonawców został określony w art. 43a ustawy o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 (Dz.U. z 2018 r. poz. 627 z późn. zm.) i w rozporządzeniu MRiRW z dnia 14 lutego 2018 r. w sprawie wyboru wykonawców zadań ujętych w zestawieniu rzeczowo-finansowym operacji oraz warunków dokonywania zmniejszeń kwot pomocy oraz pomocy technicznej (Dz.U. poz. 396).

- c) w formie rozliczenia bezgotówkowego (za wyjątkiem kosztów ogólnych poniesionych w okresie od dnia 1 stycznia 2014 r. do dnia 11 września 2015 r. włącznie),
- d) uwzględnione w oddzielnym systemie rachunkowości, albo gdy do ich identyfikacji wykorzystano odpowiedni kod rachunkowy.

Co należy zrobić po zakończeniu realizacji operacji?

Po zakończeniu realizacji całości operacji lub jej etapu, w celu otrzymania przysługującej refundacji kosztów kwalifikowalnych, Beneficjent składa *wniosek o płatność* pośrednią lub końcową⁵, wypełniony zgodnie z *Instrukcją do wniosku o płatność*. Do *wniosku* dołącza się dokumenty niezbędne do wypłaty pomocy środków finansowych z tytułu pomocy, potwierdzające spełnienie warunków wypłaty pomocy, których wykaz zawiera formularz *wniosku o płatność*.

Wniosek o płatność składa się w oddziale regionalnym Agencji właściwym ze względu na miejsce realizacji operacji.

Wniosek o płatność składa się osobiście lub przez upoważnioną osobę, albo przesyłką rejestrowaną, nadaną w placówce pocztowej operatora wyznaczonego w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 23 listopada 2012 r. – Prawo pocztowe. *Wniosek o płatność* może być złożony również osobiście albo przez upoważnioną osobę za pośrednictwem biura powiatowego Agencji, znajdującego się na obszarze właściwości miejscowej oddziału regionalnego właściwego ze względu na miejsce realizacji operacji.

Wzór *wniosku o płatność* można znaleźć na stronie internetowej administrowanej przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa www.arimr.gov.pl. Można go również pobrać w oddziale regionalnym ARiMR.

Wraz z *wnioskiem o płatność* należy złożyć wszystkie niezbędne opinie, zaświadczenia, uzgodnienia, pozwolenia lub inne decyzje związane z realizacją operacji, o ile wymagają tego obowiązujące przepisy prawa oraz postanowienia umowy.

Do dnia złożenia *wniosku o płatność*, a gdy Beneficjent został wezwany do usunięcia braków w tym *wniosku* - nie później niż do ostatniego uzupełnienia *wniosku o płatność*, wszystkie maszyny, urządzenia, infrastruktura, wyposażenie zakupione w ramach operacji powinny być zamontowane, uruchomione i sprawne, plantacje wieloletnie – założone, obiekty budowlane – odebrane i dopuszczone do użytkowania, jeśli wymagają tego przepisy obowiązującego prawa.

Wszystkie dokumenty sporządzone w języku obcym powinny być przetłumaczone na język polski przez tłumacza przysięgłego.

Agencja rozpatruje *wniosek o płatność* w terminie **3 miesięcy** i dokonuje wypłaty środków finansowych z tytułu pomocy niezwłocznie po pozytywnym rozpatrzeniu *wniosku o płatność*.

Wezwanie przez Agencję Beneficjenta do wykonania określonych czynności w toku postępowania w sprawie wypłaty pomocy wydłuża termin rozpatrzenia wniosku, o czas wykonania przez ten podmiot tych czynności.

Jeżeli w trakcie rozpatrywania *wniosku* niezbędne jest uzyskanie dodatkowych wyjaśnień lub opinii innego podmiotu, lub zajdą nowe okoliczności budzące wątpliwości, co do możliwości wypłaty pomocy, termin rozpatrywania *wniosku* wydłuża się również o czas niezbędny do uzyskania wyjaśnień lub opinii, o czym Agencja informuje na piśmie Beneficjenta.

Jeżeli *wniosek* nie został wypełniony we wszystkich wymaganych pozycjach lub nie dołączono do niego wymaganych dokumentów, lub *wniosek* albo dokumenty nie spełniają innych wymagań, Agencja wzywa Beneficjenta, w formie pisemnej, do usunięcia braków w terminie 14 dni od dnia doręczenia wezwania. Jeżeli Beneficjent, pomimo wezwania, nie usunął braków w wyznaczonym terminie, Agencja wzywa ponownie Beneficjenta, w formie pisemnej, do usunięcia braków w terminie 14 dni od dnia doręczenia wezwania. Jeżeli Beneficjent, pomimo ponownego wezwania, nie usunął

⁵ Osoby wspólnie wnioskujące składają wspólny *wniosek o płatność*.

braków, Agencja rozpatruje *wniosek* w zakresie, w jakim został wypełniony oraz na podstawie dołączonych i poprawnie sporządzonych dokumentów.

Na uzasadnioną prośbę Beneficjenta Agencja może wyrazić zgodę na przedłużenie terminu wykonania przez niego określonych czynności w toku postępowania w sprawie wypłaty pomocy, przy czym przedłużenie terminów wykonania przez Beneficjenta określonych czynności nie może przekroczyć łącznie 30 dni.

Agencja, na uzasadnioną prośbę Beneficjenta, może wyrazić również zgodę na zakończenie realizacji operacji lub złożenie *wniosku o płatność* po upływie terminów maksymalnych, w terminie późniejszym, ale nie dłuższym niż 6 miesięcy od dnia upływu tych terminów, z tym, że nie później niż do dnia 30 czerwca 2023 r.

Tryb wypłaty środków finansowych z tytułu pomocy określa umowa, z tym, że są one wypłacane na *wniosek o płatność*, jeżeli Beneficjent:

- 1) zrealizował operację lub jej etap, w tym poniósł i opłacił związane z tym koszty, zgodnie z warunkami określonymi w rozporządzeniu i w *umowie* oraz określonymi w innych przepisach dotyczących inwestycji objętych operacją, nie później niż do dnia złożenia *wniosku o płatność* końcową, a gdy został wezwany do usunięcia braków w tym *wniosku* - nie później niż w terminie 14 dni od dnia doręczenia tego wezwania;
- 2) zrealizował lub realizuje zobowiązania określone w *umowie*;
- 3) udokumentował zrealizowanie operacji lub jej etapu, w tym poniesienie kosztów kwalifikowalnych z tym związanych.

Jeśli Beneficjent nie spełnił któregokolwiek z ww. warunków, pomoc może być wypłacona w części dotyczącej operacji lub jej etapu, które zostały zrealizowane zgodnie z tymi warunkami oraz jeżeli cel operacji oraz wskaźnik jego realizacji zostały osiągnięte nie później niż do dnia złożenia *wniosku o płatność końcową*, a gdy Beneficjent został wezwany do usunięcia braków w tym *wniosku*, nie później niż do ostatniego uzupełnienia *wniosku o płatność*.

W przypadku operacji obejmujących inwestycje polegające na nabyciu rzeczy będących przedmiotem leasingu Beneficjent składa w oddziale regionalnym Agencji, nie później jednak niż 2 miesiące przed planowanym dniem złożenia *wniosku o płatność* pośrednią, w ramach którego po raz pierwszy zostaną ujęte raty zapłacone tytułem wykonania umowy leasingu - umowę leasingu wraz z harmonogramem spłat - w terminie określonym w *umowie*.

Jakie są obowiązki Beneficjenta w związku z realizowaną operacją oraz z uzyskanym wsparciem?

Kwestie związane z realizacją operacji, jak również zobowiązania Beneficjenta związane z uzyskanym wsparciem zostały określone w formularzu *umowy przyznania pomocy*, który jest dostępny na stronie internetowej Agencji.

Gdzie szukać dodatkowych informacji?

- w oddziałach regionalnych Agencji,
 - w punktach informacyjnych Agencji,
 - pod bezpłatnym numerem infolinii – 800 38 00 84,
- na stronie internetowej Agencji (www.arimr.gov.pl) oraz Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi (<https://www.gov.pl/web/rolnictwo/>).